

כאן המקומם להשעורה שהעלתה ורדنعم בדבר מקורו של מונח עברי רוחה בספרות חז"ל. הלשון 'אמרו', המקבילה ל-¹⁰⁵אוסף שבי יוספוס, מצינית בספרות התנאים ציטוט של רובד מוקדם יותר, או יסוד מתון מקור אחר שאינו שייך לרוצף הנוכחי. כבר העמינו גודלי המחבר התלמודי על תפיקודו של המונח 'אמרו' בהופעתו במשנה כציטוט של 'משנה ראשונה', ככלומר רובד משנה קודם, ולעתים כציטוט של משנה ממקום אחר, וכן של משפט או מילה שנזכרו לעיל. במדרשי ההלכה ובבריותות בתלמוד הבבלי המונח 'אמרו', או 'מיין אמרו', מצין ציטוט של משנה¹⁰⁷, ולעניןינו חשוב לציין כי בספריו זו עטאת לבדבר המשמש גם לציטוט אגדה.¹⁰⁸ ביטוי זה מקרים לעיתים סייר מעשה או חיבעה מתוכו גם בסכוליה הוא מגילת תענית, והוא נזכר שלוש פעמים לאורך סכולין פ¹⁰⁹, פעם אחת בסכולין א¹¹⁰ ופעם בנסחה הכלאים, במועד הנעדר בעדי שני הסכוליה המקוריים שבידינו.¹¹¹ נראה שגם בסכולין מדובר בцитוט של רובד קודם שהיה מונח, מנוסח, לפני המספר.¹¹² מעניין כי לשנים מהסיפורים שנזכר בהם ביטוי זה בסכולין יש מקבילה ביוספוס, ועל כן נידונו בספר זה.¹¹³ לשון זו מזכירה גם במסורות מהתוספתא ומדרשי ההלכה שיש להן מקבילה בפי יוספוס ונידונו בספרנו.¹¹⁴ ככלומר, בכל המקרים האלה מדובר במסורות מיימי הבית השני. אם הביטוי 'אמרו' נובע מהרובד המקורי שלhn, אז מדובר במנוח ספרותית עתיקה, שקדם למשנה. מעתה אפשר שלפנינו מקבילה עברית של שימוש לשון יווני רוח,¹¹⁵ המוכר גם בפי יוספוס.

ה. לטיבה של הקבלה בין יוספוס וחז"ל

בעלי 'חכמת ישראל' וגם רביהם ממושיכי דרכם, שהוו מודעים לתופעת המקבילות בין יוספוס וחז"ל, לא הרבו לעסוק בהשוותן ושאלות היחס ביניהן. במאה ה"ט הציע גוץ לייחס את מוצאן של המסורות המקבילות ליוספוס בספרות חז"ל לגורסה מוקדמת של מלוחמת היהודים, שיסופס מועד שחיבורה 'בשפת

41 והוא תידין ביטר פירוט בסעיף .

7. וכן 'אמרו', 'באמת אמרו', 'מןFI שאמרו', 'זהו שאמרו', 'אבל אמרו', 'ולמה אמרו', וכיוצא בהם. ראו פרנקל, *משנה, עמ'* 753-726, *סcolelin פ' (ימורה בה על הלה ישנה)*; *אפשטיין, מבוא, עמ'* 305-304.

108. *אפשטיין, מבוא, עמ'* 741.
109. *סcolelin פ' לב' (שבט): אמרו, אשר טוביה היתה לו (נעם, מגילת תענית, עמ'* 110, *שורה 20); היקרות אחת שורה באותנו סיפור רך בנוסח הכלאים: 'אמרו, כשהלה ינאי המלך' (שם, עמ'* 109, *שורה 10) אבל המודoor במשפט שמקורו בסcolelin פ' וושפט בכתב היד של פליניון. וכן *סcolelin פ' ליג' באדר: ('אמרו') ניקוד פולמורוז של מלכי יון היה' (שם, עמ'* 111, *שורה 1).**

110. *סcolelin א' לכ' בסיון: אמרו: לא זו ממש עד שהכישו נחש'* (שם, עמ' 77, *שורה 174).*
111. *נוסח הכלאים לי' ב' באדר: 'אמרו: לא נסע ממש עד שבאת עליו...'* (שם, עמ' 23, *שורה 23).*
112. עד כה כמו במחקר כמה מאפיינים סוגניים מובהקים של כל אחד מהסcolelin (ואז זונטאל, דף חדש, עמ' 375, והספרות שצינה שם), וזומה שאפשר להסביר גם את הביטוי 'אמרו' אל תכונתו של *סcolelin פ'*, שכן שם הוא רוחה יותר – נראה לשער שהופעתו בנוסח הכלאים מקורה במסורת קרובה לו של *סcolelin פ'*, ואילו בסcolelin א' היקרות של הביטוי חריגה. על שילוב המשני של יהדות וביתיהם האופייניים לאחד הסcolelin אל תוך חבורו, ראו קישוט, על הסcolelin, עמ' 462-459.

113. *רוזטעל, דף חדש, עמ'* 381-380.
114. *פנתש איש חbeta; שיחותות הכותנים הגודלים (פעמייטן), ראו בפרק ב.*

115. *ראו למשל הרודוטוס ספר א, עמ'* 2,1,24.